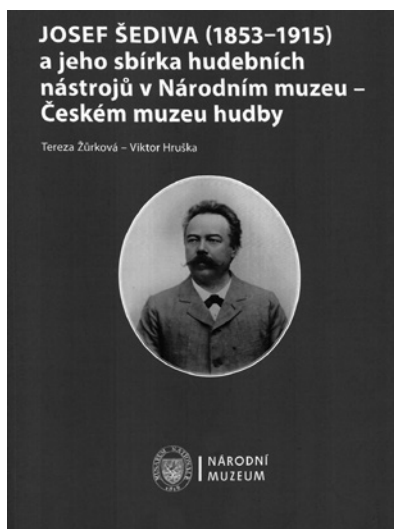

Tereza Žůrková, Viktor Hruška:
Josef Šediva a jeho sbírka
hudebních nástrojů

Aneta Andělová

Tereza Žůrková, Viktor Hruška.

*Josef Šediva a jeho sbírka hudebních nástrojů
v Národním muzeu – Českém muzeu hudby*

Praha: Národní muzeum, 2016.

ISBN 978-80-7036-505-2

Josef Šediva patří mezi přední české nástrojaře přelomu 19. a 20. století. Byl jedním ze čtyř synů stejnojmenného výrobce hudebních nástrojů, z jehož dílny se jich bohužel dochovalo jen několik¹. Josef Šediva ml. nejprve pracoval u svého otce v dílně, po jeho smrti však odešel do Ruska, kam již dříve opakovaně jezdil. Tam se pak stal společníkem firmy na výrobu nátrubkových nástrojů, kde vznikaly pouze korpusy, a strojívo se dováželo z Čech. Šediva se během svého života zúčastnil mnoha výstav a soutěží a zkonstruoval též okolo deseti nástrojových novotvarů.

Vůbec první zmínku o Josefu Šedivovi uvedl ve své publikaci *Čeští hudebníci na Rusi* Vjačeslav Grochovskij². Ten se k němu vyjadřuje v souvislosti s působením českých hudebníků v Oděse, tedy Šedivově rodném městě a zároveň hudebnímu středu tehdejšího jižního Ruska. Autor této publikace zmiňuje též Šedivova velmi úspěšného žáka V. Šachbenděra, který byl pokládán za jednoho z největších nástrojářských mistrů v Rusku³. Nechybí též zmínka o roku

¹ Např. lesní roh, dvě invenční trubky, křídlovka aj.

² Vjačeslav Grochovskij. *Čeští hudebníci na Rusi*. Praha: NAMU, 2010. ISBN: 978-80-7331-180-3. Publikace je zároveň autorovou disertační prací.

³ Na jeho nástroje například hráli sólisté Oděského operního divadla.

1904 a Šedivově daru hudebních nástrojů, vyrobených v jeho oděské dílně a věnovaných Národnímu muzeu v Praze. Kromě oděského rodáka Josefa Šedivy autor uvádí i mnohé další významné osobnosti, jako je například A. Dreyschock, I. A. Tedesco, R. Helm, J. Paleček a další.

Publikace Terezy Žůrkové a Viktora Hrušky vznikla na základě dlouhodobého výzkumu sbírky hudebních nástrojů, která se před více než sto lety stala součástí muzejních fondů, ve spojení s akustickým výzkumem. Je rozdělena do pěti základních kapitol, týkajících se jak osobnosti Josefa Šedivy, tak například historického kontextu či hudebních nástrojů konkrétně. Samotný text čítá přibližně 53 stran, zbylé strany obsahují rozsáhlé přílohy (přibližně 90 stran).

V prologu se autoři mimo jiné vyjadřují k terminologii, kterou v textu užívají, a odůvodňují ji. První kapitola s názvem *Češi v carském Rusku ve druhé polovině 20. století* osvětluje historický kontext a zabývá se českým nástrojářstvím v Rusku. Kapitola je poměrně stručná a obsahuje obrázkové ilustrace, které tvoří vhodný doplněk textu.

Druhá kapitola je více životopisná a věnuje se samotnému Josefu Šedivovi a jeho otci, jakožto významným nástrojařům především nátrubkových nástrojů. Dle mého názoru by však mohla být tato kapitola poněkud rozsáhlejší a neměla by v ní chybět zmínka o již výše zmiňované publikaci V. Grochovského, který uvedl vůbec první zmínku o tomto nástrojaři. Autoři na tuto publikaci neodkazují ani v poznámkovém aparátu a ani v seznamu použité literatury.

Těžištěm textu je třetí kapitola, která se již konkrétně zaměřuje na hudební nástroje Josefa Šedivy⁴. Zvláštním druhem nástrojů jsou pak tzv. *kornety*, kterými Šediva označoval všechny sopránové nástroje s kónickou menzurou. Kónický tvar byl nástrojařovým záměrem, jelikož charakterizoval vyrovnaný zvuk, bez příměsi drsného zvuku. Autoři se v kapitole věnují Šedivovým vlastním vynálezům, mezi které patří jak samotné hudební nástroje, tak určité pomůcky a vylepšení při hře či další příslušenství. Z hudebních nástrojů jmenujme například nejznámější *šedifon*⁵, *kapesní kornet*, *organofon*, *duet-ton* či *čtvrťtónový kornet*. Z technických pomůcek při hře autoři uvádějí například *tremolo-expressor*, který usnadňoval hru rychlého tremola, či *rychlý ukazovatel not*, který sloužil především jako pedagogická pomůcka určená pro výuku. U jednotlivých nástrojů autoři uvádí charakteristiku, konkrétní dobu vzniku, popřípadě další zajímavosti. V textu je opět velké množství obrázků či dobových materiálů, díky má čtenář možnost si konkrétní nástroje představit.

Čtvrtá kapitola s názvem *Příručka pro stavbu nátrubkových nástrojů* se detailněji zaměřuje na Šedivovu knihu *Příručka pro výrobu dechových žesťových nástrojů, signálních rohů a trubek i malých a velkých bubnů*. Autoři popisují nástrojařův zájem o technologii výroby či další parametry, díky kterým vznikl podrobný návod na výrobu nátrubkových nástrojů. Zvláštní

⁴ Ten se z velké části věnoval skupině kónických nástrojů.

⁵ Jedná se o speciální nátrubkový aerofon se dvěma roztruby.

část pak Šediva věnoval samotným nátrubkům a do textu včlenil tabulku s téměř třiceti nátrubky a doporučením k použití konkrétních typů.

Závěrečná kapitola se věnuje Šedivovu daru původních 34–40 dechových nástrojů od 18. století do nejnovější doby Museu Království českého v Praze. Šediva mimo to muzeu nabídl, že nechá zhotovit též výstavní vitríny. V konečném součtu Šediva muzeu daroval celkem 174 hudebních nástrojů, včetně příslušenství, dále pak velké množství fotografií, tiskopisů a dalších exemplářů. Autoři v textu uvádějí podrobnou tabulku, kde jsou jednotlivé dary zaznamenány, a to včetně konkrétního data daru, číselného pořadí či dalších specifikací.

Samotný text je psaný velmi srozumitelně a čtivým způsobem. Autorům se podařilo vytvořit ucelený materiál, který z různých úhlů přibližuje osobnost Josefa Šedivy.

Druhou část textu tvoří přílohy. Velmi cennou je Příloha č. 1, kterou je překlad již výše zmíněného návodu na výrobu žesťových nástrojů. Jedná se o kompletní překlad z ruského do českého jazyka. Autoři v závěru přílohy též v přehledné tabulce poukazují na určité nepřesnosti v textu, kdy zmiňují nejprve originální tvar a dále pak správnou variantu.

Druhou přílohu tvoří přehled hudebních nástrojů Josefa Šedivy ve sbírce Českého muzea hudby, a to nejprve seznam jednotlivých nástrojů a dále konkrétní fotografie.

Závěrečná příloha obsahuje kompletní korespondenci Josefa Šedivy s Museem Království českého v Praze, pocházející z let 1905–1913. Autoři zmiňují, že při přepisu ponechali případné pravopisné či jiné chyby. V textu vhodně používají grafické značky, a to například při upozornění na věcnou chybu, chybný text či nečitelnost a vypuštění textu.

Publikace Terezy Žůrkové a Viktora Hrušky je dle mého názoru zdařilá. Ačkoliv její rozsah čítá necelých 170 stran, velkou část netvoří samotný text, ale přílohy. Ty jsou však důležitou součástí zpracování uceleného materiálu. Na publikaci oceňuji množství fotografií či ilustrativních obrázků, které vhodně doplňují text. Ten autoři opatřili bohatým poznámkovým materiálem, jehož čísla jsou od textu barevně odlišena. Z hlediska textu považuji za velký přínos charakteristiku jednotlivých nástrojů, z hlediska příloh pak kompletní překlad Šedivovy příručky a přepis korespondence. Díky nim má čtenář možnost nahlédnout do myšlenek a stylu psaní samotného Josefa Šedivy. Autorům se podařilo na základě dlouhodobého průzkumu čtenářům přiblížit tuto významnou osobnost a vytvořit kvalitní materiál, který případným zájemcům může usnadnit spoustu času při hledání informací a ostatním například rozšířit vědomosti o tomto významném nástrojaři.